

שנים אוחזים בילד משותק

ההתנגשות הבלתי נמנעת באה. כטי דובינר ניצחה בתנופה — פינס הוכרח להתפטר, הנהלה חדשה ודינאמית קיבלה לידיה את הענינים.

היה זה נצחון זמני מאד. במאוחר נתעורר מרכז מפא"י להכיר בחומרת המצב. המכונה הגדולה והחורקת נכנסה לפעולה כאלו שומנה בחממה: דן פינס חזר בו מהתפטרותו, כטי דובינר וכל שאר אנשי החידוש סולקו בתנופה גדולה, והשקט חזר לאהלי אילנשי"ל. מיסים דובינר עצמה הקימה מיד אגודה שניה, בשם פוליו — חברת פעילים לעזרת נפגעי שיתוק ילדים, ובמקום אגודה אחת אחזו עתה שתיים בסלית האומללה.

לשם מה היה זה ררוש למכונה המפגנתית?

תפקידו של מכון ציבורי לעזרת נפגעי השיתוק אינו לעסוק בריפוי — הוא ניתן חינם על ידי הממשלה. אין תפקידו להקים בית-חולים ומסודות רפואיים — לשם כך קיימים מ סדות הממשלה ומפעל הפיס.

לעומת זאת נועדה למכון לאומי אמיתי שורה ארוכה של תפקידים אפורים: לנהל את התעמולה למען ההיגיינה בימי המגיפה; לספק תחבורה וליחוי לילדים הנפגעים, מבינם למסודות השיקום הממשלתיים, בהם הם מתעמלים כמה פעמים בשבוע; לספק מכשירי בידור לילדים; לשלם את מחצית מחירם של הסודים ואמצעי התמיכה (המיוצרים על ידי סולג'בונה במחיר של כ-80 ל"י לילה, אשר מחציתו משולמת מתקציב משרד הבריאות); להקל על ההורים על ידי פתיחת מעוני לילדים לשעות היום; לגייס גגנות מתנדבות לטיפל בילדים נפגעים במרכז השיקום הממשלתי, ואת התחבורה הדרושה כדי לקחת את הילדים מן הבית ולהחזירם; לשלם תמיכה למשפחות הנצרכות; לשלם סטיפנדיות לתלמידי בית הספר לתיראפטיסטים.

כמעט בכל השטחים האפרוריים האלה לא הורגשה עד כה השפעת אילנשי"ל — יאיש אינו יודע בדיוק, מה נעשה באלפי הילדות שזרמו אליה בארץ ובחוץ לארץ. מדוע, אם כן, היתה האגודה כה חשובה בעיני המנגנון המפלגתי, עד שכדאי היה לו להשתמש באמצעים מפיסקים כדי לבצר את שלטונו עליה?

חשובה מענינת לכך נתן לפני שלושה שבועות אחד הדוברים במסיבת עיתונאים מסעם אילנשי"ל. הוא דיבר עוד לפני שהוכרעה באמריקה השאלה אם לספק בעונה זו את התרכיב לישראל או לא. הוא הציע פתרון מענין: לפתוח במגבית גדולה בחוץ לארץ לרכישת התרכיב לישראל.

פתרון זה ואמר דרשני. מעולם לא התעורר אף לרגע קט הספק שממשלת ישראל תקדיש כל כסום שיורש לקניית התרכיב, אם אך אפשר להשיגו. יתר על כן, באיזה שעה ממש (המשך בעמוד הבא)

בחודשים הקרובים, תדפיק הסרגייה על דלתותיהן של 750 משפחות בישראל. הסטטיסטיקה האכזרית אומרת שזה יהיה מספר זוגות ההורים אשר עולמם ייחרב עליהם, בראותם כי ילדם, היקר להם מכל, לקה במחלה הנוראה של שיתוק הילדים. כשבעים אבות ושבעים אממות יעמדו, דמועי עיניים, על הקברים הרעננים של פעוטיהם. כמעט כל הקרבנות יהיו שייכים למחנה 100 אלף הילדים שנולדו אחרי האחד במאי, 1952, ולפני ה'31 בדצמבר, 1954. תהיה זאת השנה הששית בה תחזור סרגייה זו לארץ, מאז החלה המגפה הגדולה הראשונה בשנת 1950. אולם השנה יתחסף לסרגייה קו מדכא נוסף: כמעט את כל הקרבנות אפשר היה להציל, אילו הורכב להם לפני שבוע התרכיב המושפע של הרוקטור יונה סאלק. הכל היה מוכן למיבצע הגדול: 6000 מודעות כבר הודפסו כדי להמריץ את ההורים להביא את ילדיהם לתחנות ההרכבה, בתי החרושת לסוכריות הסכימו לתרום את סחורתם כדי להמתיק את הדקירה על הפעוטים, מפעלי ארטיק התנדבו להוביל את התרכיב במכוניות הקירור שלהם. אפילו עטים נובעים כבר נתרמו לשימוש צוותי הרשמים. במקום זה באה בשורת האויב של ד"ר שמעון בטיש, מנהל משרד הבריאות, כי התרכיב לא יגיע בעונה זו. איש אינו רשאי לכעוס על האמריקאים. אין מדינה בעולם שהיתה מסוגלת ליצא את התרכיב המציל-חיים, כל עוד אין כמות מספקת להצלת חייהם של בניה שלה. כך אומר ההגיון.

במקום לבוא בתביעות או אחרים, חייבים אנחנו קודם כל לשאול את עצמנו: האם עשינו אנחנו את הכל כדי לרכוש, עד כמה שניתן, הרבר בידי אנוש, את המכה האכזרית שתופד על ראשי המשפחות, אחינו ושכנינו, אשר בהן יבחר הגורל העיוור? ההבטחנו להם את העזרה האפשרית? הדאגנו כי מלבד אכזריות הגורל לא תפגע בהן גם אדישות החברה, אנוכיות בעלי האינטרסים, ספסרות נושאי הרקבון במדינה?

ברגע זה החשובה היא: לא. נכון כמעט ההיסק.

אם יפצע חלילה חייל עברי על אחד מגבולות המדינה, לא ידרוש ממנו איש להציג סנקט של מפלגה או קופת-חולים, לפני שיוחלט אם ואיפה להניחו על שולחן הניתוחים. שוב אגודה פרטית לא תצלמו כחומר תעמולה כדי לאסוף כספים לעצמה בחוץ לארץ. שום גוף מפלגתי לא יקח אותה תחת חסותו כדי לרמוז לשאר החיילים שכדאי להם להצטרף אליו בעוד מועד.

כל זה מובן מאליו, לכולנו. אין הוא מובן מאליו לגבי הקרבנות בחזית אנושית אחרת, חזית המלחמה במחלת הפוליומיליטס. אורבה, כל אחד מן הילדים האומללים שיצטרפו השנה לאלף הילדים, אשר אבריהם כבר שותקו על ידי המחלה, יהפוך לכורזי-מישחק במאבק הסודי בין הגורמים הפועלים ברגע זה בשטח זה.

אזא אם כן תתעורר דעת-הקהל בעוד מועד ותחסם את אחת השעורריות הגדולות בארץ, שצעיף ההשתקה נפרס עליה עד כה.

החתיק בין הגורמים הפועלים (או הלא-פועלים) בשטח זה הוא אילנשי"ל — האגודה הישראלית לעזרת נפגעי שיתוק ילדים.

כשנוסדה אגודה זו לפני כמה שנים, עורר הדבר הד חיובי. מי לא שמע על המכון הלאומי האמריקאי לשיתוק-הילדים, האגודה הציבורית האדירה שהוקמה באמריקה בעזרת הנשיא סראקלון ד. רוובלט, שהוא בעצמו נפגע בגיל העמידה על ידי שיתוק-הילדים? מי לא שמע על "מיצער-הפרוטות", מגביה הענק שיוזם על ידי אדי קאנטור, אחרי ששמע פעם את רוובלט חילם בהקפד על מה שאפשר היה לעשות אם כל אזרח אמריקאי ישלח רק מרוטה אחת לעזרת הנפגעים?

אילנשי"ל התימרה להיות מכון לאומי כזה. למראית עין השתתפו בו כל החוגים, מן השך משה שפירא ועד לעתונאי דן פינס — שניהם אבות לילדים שנפגעו במחלה. אך אילו בחן מישהו ביתר עיון את פני הדברים, היה מגלה כמה פרטים קטנים: מזכירת האגודה היתה באמריקאי, קצפה מיד לתוך קלחת הפעולה. היא הצטרפה לאילנשי"ל, נהמה למצוא והאיש הקובע היה דן פינס עצמו, אחד הדוברים העיקריים של מפא"י.

אזא שמשך זמן מה לא שם איש לב לבך. האגודה היתה קיימת, היכן שהוא, מיצער-הפרוטות לא צעד, והכל בא על מקומו בשלום. הכל מלבד העזרה לנפגעים, שהיתה אפסית.

שלחה אולימפיית זו הופרעה עם בואה של גברת פעלתנית מקנדה. כטי דובינר, דינאמו אדום השולח זרמי חשמל לכל העברים, היא אשתו של תעשיין קנדי (דורא. עפרונות-ירושלים) שהשתק בארץ, והידוע גם כהתגלמות של מרץ אנושי. מיסים דובינר, שראתה כיצד פועל המכון האמריקאי, קצפה מיד לתוך קלחת הפעולה. היא הצטרפה לאילנשי"ל, נהמה למצוא שאין לאגודה אפילו גיר רשמי וחומת-גומי, התכוננה להכניס חיים לעסק.

ביתה הפך למטה קרבי, נשי רוב התעשיינים העשירים נכנסו ויצאו בחפזון בכל שעות היום והלילה, אורגנו נשפים המוניים, הקוף טוטו גויס גויס מלא, אלפי הילרות הראשונות החלו זורמות (ללא הוצאות מינהלה) לקופת אילנשי"ל.

חיש מהר נתברר כי השיגרה המאובקת ורוח הפרצים אינן יכולות להשלים זו עם זו. לעיני מיסים דובינר המשתאה, שעוד היתה תמימה לגבי הניהול והנהוג המפלגתיים בישראל, התרבו סימנים מזורים של חבלה. אנשים לא באו לשיבות. מישהו לחש משהו לאוזני נשיא המדינה, והלה סירב לשתף פעולה עם האגודה הלאומית-כביכול. לא היה קשה לאתר את מקור הצרה: דן פינס, איש דבר ואומר, אדם חתיק מאד וחשוב מאד במפלגתו.

